

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

III. Bucerus Zuinglianismo nuncium remittit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

Si autem rapacia luporum oves peragunt, lupi esse per opus suum intelligantur. Tanta sunt lacerare, mordere, proferendere, &c. *Vicesimus sextus* celebratus A. eodem exeunte Coloniae, ubi praeter Ferdinandi I. in Rom. Regem 5. Jan. Anni 1531. electionem, protestante contra eam Saxone per filium suum Joan. Fridericum [a] *Vicesimus septimus Conventus*. Smalcaldiae IV. An. 1531. sub finem mensis martii à Protestantibus indictus, ubi existentes multos, etiam extra imperium, ut Daniae & Angliae Regem ad suum fœdus pelleverunt, [b] *Conventus Vicesimus octavus* eodem Anno mense Junio à Protestantibus est celebratus Francofurti, ad corroborandum fœdus suum, ubi Sacramentarios visum est fœderi esse adscribendos; sed id ne fieret Saxo literis [c] datis ad congregatos ex Lutheri voluntate impedivit. *Vicesimus nonus* ibid. Francofurti eod. An. ad 20. Augusti, in quo Albertus Moguntinus & Ludovicus Palatinus Electores inter Protestantes & Catholicos pacem politicam sancire aggressi sunt, quæ actio in seq. Annum 1532. producta fuit, & demum pax ejusmodi 23. Julii conclusa est. [d]

III. *Tricesimus Conventus* Ratisbonæ initio anni 1532. habitus ob Turcas ingruentes, & dissidia Religionis componenda, in quibus Pax cum Protestantibus cæpta, amplius Moguntino & Palatino commendata est. [e] *Tricesimus primus* Spiræ futurus fuit, at quia Saxo istuc invitatus voluit saluum conductum non solum suis concionatoribus aliis, sed & Luthero, pridem proscripso ad docendum ibidem concedi, negato quod tantopere Majestati Cæsaris adversabatur, infectus ille conatus transiit, Interea Schveinfurti Protestantes convenerunt, ubi de concordia religionis & civili pace tractatum fuit, ibi extorsere demum *Concilium convocandum, & libertatem Conscientiarum*, ut vocant, ab Imp. coacto ob imminetia pericula à Turcis, [f] Volebant autem Concilium fieri non eo quo hæctenus more, sed suo ex dictamine, nempe *Liberum*, quod neminem obligaret, ad recipiendum decreta, & in quo nemo præ alio plus haberet potestatis, sed omnes æquarentur, deinde Nationale, in quo omnes è Germania qui vellent comparerent & sederent, exclusis aliis nationibus, ut docuit eventus, & Protestantes ipsi declararunt, An. 1533. cum Smalcaldiae quintò conventum celebra- runt, qui fuit *Tricesimus primus*, ubi scrutati sunt, quid Legato Pontif. ad Saxonem missio respond. in causa celebradi Concilii [g] impleverunt enim quæ- relam veterem S. Hilarii ac Tertulliani in lib. de

præscript. Vbi impietatis occasio, novitas admittitur, ubi autem religionis maxima & sola cautela est, (per conciliorum celebrationem) excluditur per iniquas condiciones ad solam scripturam provocando, ut hæc via firmos fatigent, infirmos capiant, medios cum scrupulo dimittant, ibidem Gallia Rex prensavit Protestantium amicitiam mense Decembri [h] *Tricesimus secundus* celebratus est in Hassia apud Landgravium intentissime cupientem è Lutherana & Calviniana unam conflare religionem cõcordem, & eam ob causam anno 1534. istuc Melancton evocatus advenit, qui perscripsit modos concordia, qui illico Constantiam missi sunt, ad Helveticos ubi eadem de causa adhuc celebrabatur *Conventus Tricesimus tertius* Bucero tentante concordiam inter eosdem conflare, sed dicit propheta, non est pax impiis, itaque laboratum est iterum irritò conatu, aliis recipientibus consilium Buceri, aliis aspernantibus inter quos Tigurini & Bernates, veruntamen ubi ab Hassio literæ venerunt Bucero evocantes, is eodem accurrit ocyssime, quasi prædajam capta, divisurus spolia pervenit; in Hassiam Ann. 1535. initio, ubi explorata diligenter mente & sensu Buceri ac Zvinglianorum, quod Melanchroni Lutherus mandarar, tamè verbis aliud sonantibus, aliud secreto significantibus Melancton & Lutherus decepti sunt, ita ut opinarentur, Zvinglianos in articulo de cœna fore Lutheranos, & ideo Novus Pontifex assumpta ex semetipso potestate synodum indixit celebrandam Ilsenaci in Thuringia A. sequente 1536. ad 14. Maii, ut dicam infra [i] Interea *Tricesimo quarto conventus alius* celebratus fuit 21. Kal. Jul. An. 1534. Cadami in Bohemia pro pace quæ ibidem coaluit, [k] & *Tricesimus quintus*, Francofurti An. 1535. cum Henrici Regis Angliæ legatis, qui Protestantibus nuntiarunt, quomodo Rex eiecit Pontificis præsulibus, impense faveat Protestantibus, quodque Christi doctrinam, uti ipse, promoveant: quibus Protestantes vicissim suam operam obtulerunt, & in seq. Annum ad Aprilem de Legatis in Angliam destinandis, synodum indixerunt [l] Vide quomodo

[a] Vlenberg. cap. 24. Vit. Luth. [b] Vlenb. in Luth. c. 24. n. 1. Anatomia pag. 97. [c] Vlenb. ibid. & Anatomia. ibid. [d] Vlenberg. in Luth. cap. 24. num. 1. Errat Anatomia, alio sine opinata factum. [e] Bzovius in Anpal. [f] Anatomia, & Vlenberg. c. 24. [g] Anatomia, Vlenberg. Vit. Melanct. c. 10. n. 2. [h] Vlenberg. in Melanct. c. 11. Anatomia pag. 98. [i] Bzovii Annales. [k] Anatomia, & Vlenberg. in Melanct. c. 11.

modo heretici etsi multis erroribus sint divisi, tamen communi nomine adversus Dei Ecclesiam conspirant. 24. q. 3. *Tricesimus sextus Tiguri* An. 1535. 6. Aug. à Zvvinglianis, adversus Lutherum iratis, quod Lutherus Oecolampadium scripsisset à diabolo præfocatum exspirasse; decreta est itaque Apologia contra Lutherum, cujus executio tamen impedita tunc fuit, eo quod Lutherus datus ad Argentinenses literis, ostentaret concordiam spem cum Zvvinglianis [a] Itaque *Tricesimus septimus Conventus Aroviæ* in Helvetiis Anno eodem 1535. indictus à Zvvinglianis, ut demum in Fratres à Lutheranis reciperentur; sed nihil effectum, imò etiam indictum est, ne Isenacum adirent, ubi à Lutheranis erat synodus celebranda, [b] Secuta est synodus Isenacum indicta An. 1536. quò à parte quadam Zvvinglianorum (nam hi in binas aut ternas sectas se dividerant, nempe Bernates nolentes concordiam in Luthero; Bucerianos, qui concordiam quærebant, & medios horum Tigurinos, qui attendebant ad eventa fortunæ) nempe Buceristarum, ipse Bucerus, Capito & alii novem missi fuerunt, qui Isenacum delati, intelligunt Lutherum Dictatorem ægrotare, & ab eo Grimmam itinere diei ab Witteberga distantem locum translatum esse synodum, designatis Melanchtone Grammatico & Crucigerò Medico ad paciscendum cum Zvvinglianis. Itaque Bucerus & Socii præverentes Wittebergam Novam Romam adierunt, ipsum Lutherorum oraculum conventura & ea ratione Conventus *Tricesimus octavus Wittebergæ* est celebratus in domo Lutheri ad 21. Maii diem [c] Acta extant memorabilia, quorum summa est Zvvingliani cedendo continuo Luthero, eumque & socios sub umbra verborum ambiguum circumveniendo, ejusmodi pepigerunt concordiam, sub qua discordes manerent, mundo opinante eos amicitiam compegiisse, & opinio invaluit Bucerum Zvvinglio valedixisse. Capita concordiam Melanchton sextus Evangelista Luthero Zvvinglianorum concepit & scripsit, quæ utriusque Magistratibus suæ partis proponerent confirmanda. Lutherani facile approbarunt, cum scriptum hoc in modum Cothurni concepti omni pedi conveniret. Apud Helvetios autem scissuræ apertæ sunt. Buceriani subscripserunt, major pars Zvvinglianorum Magistratuum restiterunt captiosæ concordiam verbis, & pro ratificatione ejus Luthero civiliter officia sua obtulerunt, justo Dei judicio, ut qui contempserat patres suos, à suis quoque filiis con-

temneretur, & iudificaretur. [d] Interea Protestantes Aprili mense anni ejusdem 1536. Francofurti *Tricesimum nonum Conventum* effecere, in quo ad VIII. Kal. Maii designati ut in Angliam irent Jacobus Sturnius Melanchton, Bucerus, Draco, seu Draconites. Melanchton horrebat id iter ob supplicia anno superiore illata his qui matrimonium Regis cum adultera præensum improbabant, sed metum deterfit mox enuntiata mors adulteræ Annæ Bolenæ. Sed & Bernæ apud Helvetios eo tempore synodus celebrata narratur in qua CCC. ferme excucullati Monachi more SS. PP. in Nicæno Concilio confedisse dicuntur, credo magis ut faminam quisque sibi unam conquærent quam Veritatem, aut faciendæ concordiam inter Lutherum & Zvvinglianos viam invenerent. [e] erit igitur iste *Quadragesimus Conventus* quo tempore Calvinus primum Institutiones suas impias Kal. Aug. Basiliæ excusas emisit, & IV. Non Junii Paulus III. Concilium Generale Mantuam in seq. annum per Christianum orbem indixit. [f] secuti sunt brevi innumeri conventus per Germaniam consultantium & disputantium quid circa indictum à Papa Concilium foret agendum Melanchton & quidam experti infelices eventus synodorum suarum acephalarum, acquiescendum esse Generalis Concilii decretis asseriebant, Alii nequaquam, & erat scisma in populo etiam de Concilio, & vertebatur gladius uniuscujusque ad proximum suum r. Reg. 14 Celebris enim inter has synodus fuit Smalcaldica VI. *Quadragesima prima* Anno 1537. celebrata occasione indicti à Papa Concilii, toties flagitati à Protestantibus. Ibi ut Zvvingliani essent terrore Lutherus, Melanchton, Bucerus & Osiander simularunt, se ad Concilium indictum accessuros, sed larvam hanc ipsi brevi detraxerunt sibi, & Zvvinglianos terrore liberarunt, siquidem Latinam & Germanicam excusationem, cur ad id Concilium nollent venire ediderunt, & professi sunt se velle sentire juxta capita Confessionis suæ Augustanæ, toties mutata, quod dum sit etenim in novas sectas funditur Lutherani, nempe Magistratū Civilem in Ecclesiasticis rebus agnoscentes & respicientes. Luthrus pro Respicientibus mox Librum edidit (hi deinde Antinomi dicti sunt) capistra principum misera in ora sua intromitti permittunt.

[a] *Anatomia* p. 99. *Brou. in Ann.* [b] *Vlenberg in Melancht. cap. 11. n. 1.* [c] *Prolixè Vlenberg in Luth. cap. 27. & Melancht. cap. 11. Anatomia* p. 99. [d] *Vlenberg. ibid.* [e] *Relationes Gallicanæ.* [f] *Brou. annal.*

serunt quod eos postea vehementer male habuit, cum pro uno papa remoto tot pontifices se nactos esse viderunt, quot Senatores in quavis curia reperiebantur simili modo Zvingliani conventum *Quadragesimum secundum* efficientes Bernæ ultima die Maii, sese in sectas Laici & Westphali & Oecolampadistas discissos videntes expulso spiritu vertiginis, in unum corpus redigere sunt conati, sed & ibi magis aucta est discordiū discordia *Confusi sunt operarii Babelis, ut non audiret unusquisque vocem proximi sui.* Gen. 11. [a] Transilientur deinceps plurimi Conventus, cum lector videat, infinitum eorum numerum fore coacervandum, & paucos saltem attingam nempe An. 1537. Nickelsburgi inter Anabaptistas, & Smalcaldia iterum inter Cadmaos fratres. Anno vero 1538. mense Aprili Tiguri, ubi Bucerus bilinguis exsufflatus est, & mense Majo Brunsvvici, ubi se Rex Daniæ Protestantibus conjunxit, & brevi post Isenaci ob ingruentem Turcam, ubi 24. Julii in Cæsarem Cameramque Imperialem Protestantes convocati conjurarunt, libere pronuntiantes *se potius Turcicam captivitatē pati velle, Christianamque religionem extingui, quam vel unum Iota de Lutheri doctrina,* uti Saxo Francofurti An. 1539. semalle de S. Pauli Epistolarum, quam Luthericorum scriptorum veritate dubitare, neque se Ferdinandum Cæsarem Rom. agnoscere. Eodem Anno Arnstadii Protestantes convenere de Fœdere suo firmando, & Bonis Ecclesiasticis expilandis, legatione ad Cæsarem & Reges Angli. & Franciæ mittenda, & ad Kal. Martias alia synodus indicta est Smalcaldia anno 1540. in quo de vera Augustanæ Confessionis intelligentia sive interpretatione quæsitum fuit; qua in re licet tum Melanchthon, Jonas, Pomeranus, Bucerus & Cruciger vehementer desudarint, exitum tamen reperire aut certum quid statuere non potuerunt, singulis eam ad suum sensum interpretantibus. Eodem Anno Hagenoæ Comitia cum perguntur Eckius & Melanchthon de pace Religionis colloquium ceperunt, Wormatiæ continuatum, Ratisbonæ finitum anno 1541. mense Aprili cui ipse Imperator interfuit, unā cum Gaspare Contarino Cardinali & S. sedis Legato: ubi Bucerus novam Confessionem protulit, modumque conciliandarum religionum ostendit. Spira an. 1542. & Norimbergæ anno 1543. in quo malus Protestantium animus in ferenda afflictis Christianorum rebus ope apparuit. Et Wormatiæ anno 1545.

qui conventus animum Protestantibus addidit Concilii auctoritati sese opponendi.

IV. Sed imprimis celebris fuit post Francofurtensem Protestantium conventum, (ubi de suppetiis Hermanno Colon. Archiepiscopo Apostatanti ferendis egerunt) ille Conventus, Ratisbonæ habitus anno M. D. XLVI. quo Imperator ipse venit, instituto inter Catholicos & Protestantes Colloquio. Et ex illis quidem præcipui fuerunt Groperus & Eccius, ex his vero Melanchthon & Bucerus quorum hic pro more suo rursus intermediam quandam religionis formulam fuit commentus. Quum in mensem fere protracta fuisset disputatio, undecim Lutherani Prædicantes, uti & Witebergenses, ea impedimenta objecerunt, ut nullo operæ precio facto discessum sit, & quidem tanta inter ipsos sententiarum discrepantia, ut relicta illa nova concordia formula, ad Augustanam rursus confugerint Confessionem, & tandem variis quæsitis causis sese subduxerint, ut libro III. dictum est. Interea moritur Lutherus vir discordiarum an. 1546. 18. Febr. & mox secuto bello Smalcaldici fœderis Protestantes eidem conati sunt vivorum hominum hostiis, qui unicum Christi hostiam abrogant, parentare; nisi is conatus in capita eorum, ut sagittæ parvulorum recidisset, captis antesignanis ejus fœderis Saxone & Landgravio anno 1547. quo etiam Franciscus Galliæ & Henricus Angliæ Reges decesserunt. Victoriā grandem Caroli V. secuta sunt Comitia Augustæ Vindellicorum, ubi annus is Concordiæ in Religionem tractatu est extractus, & sequens in majum usque consumptus, quo demum *Liber Cæsarii Interim*, mediam inter Lutheranam & Catholicam religionem, Bucero ut creditur authore, complexus est publicatus, & imperii protestantibus imperatus anno nimirum 1548. Acceptatus à plerisque est, solus Saxo Mauritius, novus Elector pro captivo nuper institutus, metu suorum subditorum restitabar. Cujus mora multorum in Saxonia Conventuum, & talium quos mirari oporteat, occasionem dedit, Deo sapienter agente, ut ex cordibus Lutheri assecularum cogitationes eorum eruerentur, & revelarentur. Hos Conventus exactè libro 3. cap. 12. num. 1. recensitos habes, ne actum ageraris, quibus adde illum conventum qui ante illos Lipsiæ an. 1548. cum Interim Cæsarium parabat, celebratus esse videtur, in quo Lutheri opera

[a] Vlenb. in Osiandro c. 2. n. 1. Melanchthon c. 12. & in Lutero cap. 28. Anatomia pag. 100.